

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 32/2008 vp

Hallituksen esitys eräksi metsäverotusta koskeviksi muutoksiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä marraskuuta 2008 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eräksi metsäverotusta koskeviksi muutoksiksi (HE 206/2008 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat aloitteet:

- LA 9/2007 vp — Lauri Oinonen /kesk: Laki tuloverolain muuttamisesta (läh. 18.4.2007)
- LA 45/2007 vp — Lauri Oinonen /kesk: Laki tuloverolain muuttamisesta (läh. 27.9.2007)
- LA 72/2007 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Laki tuloverolain 63 §:n muuttamisesta (läh. 11.10.2007)
- LA 126/2007 vp — Lauri Oinonen /kesk: Laki tuloverolain muuttamisesta (läh. 12.12.2007)
- LA 14/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Laki tuloverolain muuttamisesta (läh. 17.4.2008)

— LA 34/2008 vp — Bjarne Kallis /kd ym.: Laki tuloverolain 43 §:n muuttamisesta (läh. 28.5.2008)

— LA 41/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Laki tuloverolain 43 §:n muuttamisesta (läh. 11.6.2008)

— LA 80/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Laki tuloverolain 43 §:n muuttamisesta (läh. 1.10.2008)

— TPA 12/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Metsän myyntiveron alentaminen (läh. 22.4.2008)

— TPA 50/2008 vp — Outi Mäkelä /kok ym.: Metsärahastojen kaksinkertaisen verotuksen poistaminen (läh. 5.11.2008)

— TPA 51/2008 vp — Pekka Vilkuna /kesk: Energiapuun kantorahatulon vapauttaminen pääomaverosta (läh. 5.11.2008)

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut asiasta lausunnon (MmVL 27/2008 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Minna Upola, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Niina Riissanen, maa- ja metsätalousministeriö
- ylitarkastaja Kari Pilhjerta, Verohallitus
- varatoimitusjohtaja Simo Jaakkola, Koneyrittäjien liitto
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- aluejohtaja Esko Laitinen, Metsänomistajien liitto Etelä-Suomi

- metsäasiantuntija Jouni Väkevä, Metsäteollisuus ry
- toiminnanjohtaja Tage Fredriksson, Puu-Energia ry
- veroasiantuntija Satu Grekin, Suomen Yrittäjät ry
- lakimies Helena Ålgars, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC
- lakiasian johtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto ry.

Kirjallisen lausunnon ovat asiassa antaneet:

- Elinkeinoelämän keskusliitto
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Kuntaliitto
- valtiovarainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Tuloverolakiin ja rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettuun lakiin ehdotetaan muutoksia, jotka koskevat metsäverotuksessa sovellettavia määräaikaista verovapauksia. Lisäksi muutettaisiin tuloverolaissa säädettyä metsävähennystä koskevia säännöksiä sekä tehtäisiin näiden muutosten edellyttämät muutokset elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin sekä maatilatalouden tuloverolakiin.

Tuloverolakia muutettaisiin väliaikaisesti siten, että luonnollisen henkilön, kuolinpesän, verotusyhtymän ja yhteismetsän saaman puun myyntitulon verotusta huojaan. Osittaisista verovapautta sovellettaisiin 1 päivän huhtikuuta 2008 ja 31 päivän joulukuuta 2010 välisenä aikana tehtyihin puukauppoihin. Puun myyntitulosta, joka perustuu huhtikuun 1 päivän 2008 ja joulukuun 31 päivän 2009 välisenä aikana tehtyyn kauppaan, veronalaista pääomatuloa olisi 50 prosenttia kauppahinnasta, joka saadaan huhtikuun 1 päivän 2008 ja joulukuun 31 päivän 2010 välisenä aikana. Siitä osasta kauppahintaa, joka saatetaan tammikuun 1 päivän 2011 ja joulukuun 31 päivän 2011 välisenä aikana, veronalaista olisi 75 prosenttia. Tammi-

kuun 1 päivän 2010 ja joulukuun 31 päivän 2010 välisenä aikana tehdyn kaupan perusteella saatusta puun myyntitulosta, joka on saatu vuoden 2011 loppuun mennessä, veronalaista pääomatuloa olisi 75 prosenttia.

Lisäksi tuloverolakiin lisättäisiin väliaikaisesti säännös, jonka nojalla luonnollisen henkilön, kuolinpesän, verotusyhtymän tai yhteismetsän ensiharvennushakkuusta saama puun myyntitulo olisi verovapaata tuloa. Ensiharvennushakkuista saatavan puun myyntitulon verovapautta sovellettaisiin niihin kauppoihin, jotka on tehty vuoden 2008 huhtikuun 1 päivän ja elokuun 31 päivän välisenä aikana ja joiden perusteella maksettava puun myyntitulo on saatu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2009.

Metsävähennyksen soveltamisalaa laajennettaisiin ja vähennyksen määrää korotettaisiin. Metsänomistaja voisi tehdä metsävähennyksen 1 päivänä tammikuuta 1993 tai sen jälkeen vastiketta vastaan hankkimaltaan kiinteistöltä saatavasta veronalaisesta metsätalouden pääomatulosta. Vähennyksen määrä olisi enintään 60 prosenttia metsätalouden pääomatulosta vuodessa ja enintään 60 prosenttia metsävähennykseen

oikeuttavien metsien yhteenlaskettujen hankintamenojen määrästä. Lisäksi säädettäisiin siitä, miten käytetty metsävähennys huomioidaan metsäkiinteistön luovutuksen yhteydessä sekä käsittelystä metsäkiinteistön tulolähdesiirron yhteydessä.

Puun myyntitulon osittaiseen verovapauteen, ensiharvennushakkuista saatavan puun myyntitulon verovapauteen sekä metsävähennykseen sovellettaisiin EY:n komission 15 päivänä joulukuuta 2006 antamaa asetusta (EY) N:o 1998/2006 perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen.

Ehdotettuja muutoksia sovellettaisiin myös rajoitetusti verovelvollisen verotuksessa.

Väliaikaisia lainmuutoksia sovellettaisiin taannehtivasti 1 päivästä huhtikuuta 2008. Metsävähennystä koskevaa säännöstä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2008 toimitettavassa verotuksessa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Eduskunta-aloitteet

LA 9/2007 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan, että tuloverolakiin lisättäisiin uusi 43 a §. Sen mukaan verovelvollisilla, jotka ovat valinneet vuodelta 1993 toimitetussa verotuksessa metsätalouden verotusmuodoksi maatilatalouden tuloverolain mukaan laskettavan metsätalouden puhtaan tulon veronmäärityspäätteen, on oikeus saada kaksinkertaisen, samaan verokohteen kohdistuvan tuloveron välttämiseksi veronhuojennusta puun myyntitulojen mukaisesta verotuksesta 90 % vuosina 2006—2015, vuosina 2016—2025, jos metsä on ollut ennen vuotta 2006 metsätalouden pääomatulon mukaan verotettu, ovat vastaavat vähennykset verosta 70 % vuosina 2006—2015, 50 % vuosina 2016—2025, 30 % vuosina 2026—2035 ja 10 % vuosina 2036—2045.

LA 45/2007 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan, että tuloverolakiin lisättäisiin uusi 43 a §. Sen mukaan verovelvollisilla, jotka ovat valinneet

vuodelta 1993 toimitetussa verotuksessa metsätalouden verotusmuodoksi maatilatalouden tuloverolain mukaan laskettavan metsätalouden puhtaan tulon veronmäärityspäätteen, on oikeus saada tuloveron veronhuojennusta puun myyntitulojen mukaisesta verotuksesta 70 %, jos puun myynti tapahtuu hankinta- tai käteiskaupalla.

LA 72/2007 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan tuloverolain 63 §:n 3 momentin muuttamista niin, että hankintatyön arvo katsotaan veronalaiseksi tuloksi vain siltä osin kuin edellä tarkoitettujen henkilöiden valmistaman tai kuljettaman puun määrä yhteensä ylittää 150 kuutiometriä.

LA 126/2007 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan, että tuloverolakiin lisätään uusi 43 a §. Sen mukaan puun myyntitulo verovelvollisilla, jotka ovat valinneet vuodelta 1993 toimitetussa verotuksessa metsätalouden veromuodoksi maatilatalouden tämän lain mukaan laskettavan metsätalouden puhtaan tulon veronmäärityspäätteen, on oikeus saada kaksinkertaisen, samaan verokohteen kohdistuvan tuloveron välttämiseksi veronhuojennusta puun myyntitulojen mukaisesta verotuksesta tukkipuun osalta 80 % ja kuitupuun osalta 50 %. Jos myyntiin tuleva puu on peräisin metsän myyntitulojen verotukseen vuonna 2005 kuuluneesta metsästä, ovat vähennykset myyntituloverotuksesta tukkipuun osalta 50 % ja kuitupuun osalta 30 %. Näitä käytäntöjä sovelletaan verovuosina 2008—2012.

LA 14/2008 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan, että tuloverolakiin lisättäisiin uusi 43 a §. Sen mukaan verovelvollisilla, jotka ovat valinneet vuodelta 1993 toimitetussa verotuksessa metsätalouden veromuodoksi maatilatalouden tuloverolain mukaan laskettavan metsätalouden puhtaan tulon veronmäärityspäätteen, on oikeus saada kaksinkertaisen, samaan verokohteen kohdistuvan tuloveron välttämiseksi veronhuojennusta puun myyntitulojen mukaisesta verotuksesta siten, että myyntiverotus on 12 %. Jos myyntiin tuleva puu on peräisin metsän myyntitulojen verotukseen vuonna 2005 kuuluneesta

metsästä, ovat vähennykset myyntituloerotuksesta tukkipuun osalta 20 %.

LA 34/2008 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan tuloverolain 43 § muutettavaksi niin, että myös puun myyntituloja verotettaisiin samalla tavalla kuin pörssiyhtiöiden maksamia osinkoja.

LA 41/2008 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan tuloverolain 43 §:n 1 momenttia muutettavaksi niin, että säännöksessä tarkoitettu metsätalouden pääomatulosta olisi 50 % veronalaista tuloa ja 50 % verovapaata tuloa.

LA 80/2008 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan, että tuloverolain 43 §:ään lisätään uusi 4 momentti, jonka mukaan puunmyyntitulon veroprosentti on 14 sekä, jos kyseessä on käteis- tai hankintakauppa, veroprosentti on 7.

TPA 12/2008 vp. Toimenpidealoitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvataksaan puuhuollon alentamalla metsän myyntiveroprosenttia keskimäärin 16 prosenttiin siten, että siirtymäkauden pinta-alaverotuksessa olleille veroprosentti on 12 ja muille 20.

TPA 50/2008 vp. Toimenpidealoitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin metsärahastojen yrityspohjaisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi.

TPA 51/2008 vp. Toimenpidealoitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin energiapuun kantorahatulon vapauttamiseksi kokonaan pääomaverosta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna.

Hallitus esittää joukkoa kohdennettuja ja osin määräaikaista veronhuojennuksia, joiden tarkoituksena on parantaa puun saatavuutta metsäteollisuuden raaka-ainetarpeen tyydyttämiseksi. Ehdotukset koskevat puun myyntitulon määräaikaista ja osittaista verovapautta, ensiharvennushakkuista saatavan puun myyntitulon määräaikaista verovapautta sekä metsävähennyksen enimmäismäärän ja määräytymisperusteen laajennusta.

Ensiharvennushakkuista saatavan puun myyntitulon verovapaudella pyritään myös edistämään hyvää metsänhoitoa. Lisäksi nykyistä laaja-alaisemmalla metsävähennyksellä halutaan kannustaa metsänomistajia lisäämään metsäomistustensa määrää. Tavoitteena on voida kasvattaa metsätilojen kokoa ja keskittää omistus sellaisille omistajille, jotka harjoittavat aktiivista metsätaloutta.

Väliaikaisia lainmuutoksia on tarkoitus soveltaa taannehtivasti 1.4.2008 lukien. Metsävähennystä koskevaa uutta säännöstä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2008 toimitettavassa verotuksessa.

Ehdotettujen toimenpiteiden katsotaan muodostavan etuuden, joka täyttää lähtökohtaisesti valtiontuen tunnusmerkit. Etuuksiin sovellettaisiin komission asetusta perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (EY) N:o 1998/2006 eli ns. de minimis -asetusta. Tuen hyväksyttävyys edellyttäisi silloin, että tuensaajan kaikkien de minimis -asetuksen nojalla saamien tukien yhteismäärä ei ylitä 200 000 euroa verovuoden ja kahden edellisen verovuoden aikana. Raja olisi maatalouden harjoittajilla 192 500 euroa maatalouden alkutuottajiin sovellettavien erityissäännösten vuoksi.

Esityksen perusteluissa on todettu lisäksi, että jos enimmäismäärä ylittyy, asetusta ei voida soveltaa tukeen edes sen osuuden osalta, joka ei ylitä enimmäismäärää.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunto

Valiokunta on todennut yleisesti, että hallituksen esittämät veronhuojennukset ja metsävähennyksen laajennus edistävät niitä puun markkinoille tuloon ja tilakoon kasvattamiseen liittyviä tavoitteita, joita esityksellä on. Se on tärkeää metsätalouden kannattavuudelle ja kilpailukyvyille. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että metsäverotusta koskevat linjaukset muodostuvat yhdenmukaisiksi uusiutuvan energian edistämisestä tehtyjen linjausten kanssa.

Valiokunta on kiinnittänyt kuitenkin huomiota tuloverolakiin (laki 1) ehdotettuihin useisiin yksittäisiin muutoksiin, joita se pitää ongelmallisina. Näitä ovat:

- verovapaisiin tuloihin kohdistuvien, vain osittain vähennyskelpoisten menojen tulkinnanvaraisuus (43 b §:n 3 mom.),
- verovapaaseen tuloon kohdistuvien, aiempien vuosien verotuksessa tehtyjen vähennysten tuloutus (43 b §:n 2 mom.),
- metsävähennyksen ja kestävän metsätalouden rahoituslain (544/2007) mukaisen tuen (Kemera-tuki) sisällyttäminen komission de minimis -asetuksen piiriin (43 c §),
- kaupantekohetken määrittelyn vaikeus käytännössä, kun kaupasta ei tehdä erillistä kauppakirjaa,
- luovutusvoittoon lisättävät metsävähennykset (46 §:n 8 mom.),
- ennakkoarvauksesta aiheutuneiden menojen osittainen vähennyskeltottomuus (43 b §:n 3 mom.).

Valiokunta on edellyttänyt, että esitystä tarkistetaan näiltä osin tai ehdotetuista muutoksista luovutaan;

Siten esimerkiksi vähennysrajoitusten kohteena olevat menot tulee yksilöidä ja niihin tulee sisällyttää vain ne puutavaran hakkuusta ja korjuusta aiheutuvat menot, jotka liittyvät välittömästi puutavaran myyntiin. Samoin vähennettyjen menojen taannehtivasta tuloutuksesta tulee luopua, koska tuloutukset olisivat merkityksettä valtiontaloudellisesti eivätkä tukisi puukaupan edistämistavoitetta.

Jos puutavarakaupasta ei tehdä nykyisin noudatettavien käytännön kauppatapojen vuoksi

erillistä kauppakirjaa, korvaavana asiakirjana tulisi pitää valiokunnan mukaan puutavaran luovutuksesta tai loppumittauksesta laadittua asiakirjaa. Lisäksi ennakkoarvaus tulee katsoa muihin metsänhoitotoimenpiteisiin verrattavaksi työksi, eikä siitä aiheutuvia kuluja tulisi lukea myyntitulon hankkimisesta johtuviin menoihin.

Valiokunta on kiinnittänyt lisäksi huomiota niihin kielteisiin seuraamuksiin, joita hallituksen esityksessä omaksutulla de minimis -asetusta koskevalla tulkinnalla olisi. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa tuen määrä ylittää sallitun enimmäismäärän 200 000 euroa kolmen verovuoden aikana. Jos asetusta ei voida soveltaa silloin edes siihen tuen osaan, joka ei ylitä enimmäismäärää, erät suuret toimijat, kuten yhteismetsät ja suuret energiapuun hankkijat, voivat jäädä ilman Kemera-tukia. Näin voi käydä myös maatalousyrittäjille, jotka ovat saaneet yleistä de minimis -perusteista tukea (yrityksen käynnistystuki, yrityksen investointituki ja yrityksen tai yritysryhmän kehittämistuki).

De minimis -tukea koskevia yhteisön tukisäännöksiä voidaan tulkita kuitenkin myös toisin; Valiokunnalle on todettu, että vain enimmäismäärä 200 000 euroa olisi tuen maksamisen kannalta olennainen, eikä tukea voitaisi evätä siltä osin kuin se ei ylittäisi tätä määrää. Valiokunta korostaa, että yhteisön tukea koskevia kansallisia säännöksiä tulee tulkita tältä osin lauantavasti eli tämän jälkimmäisen vaihtoehton mukaisesti. Valiokunta on huomauttanut myös siitä, että kysymys on asetuksen kansallisesta tulkinnasta.

Valiokunta on kiinnittänyt lisäksi huomiota siihen työmäärään, jota de minimis -järjestelmän edellyttämä säännösten valmistelu, tietojärjestelmien muutokset ja tukien hallinnointi sekä ylläpito tulevat vaatimaan valtakunnallisine rekistereineen. Kuitenkin vastuu de minimis -perusteisen tuen ilmoittamisesta säilyisi tuen hakijalla.

Valiokunta on katsonut asian ongelmallisuuden vuoksi, että Kemera-tuet tulee säilyttää notifioidun järjestelmän piirissä. Verolainsäädännössä tulisi lisäksi vahvistaa, että verohuojenusten ja kertyvien Kemera-tukien (nuoren

kasvatusmetsän hoidon, energiapuun korjuun ja haketuksen tuen) yhteismäärä on enintään 200 000 euroa. Lisäksi yhteismetsät tulisi rajata tuen ulkopuolelle.

Valiokunta on esittänyt lopuksi, että valtiovarainvaliokunta edellyttäisi hallitukselta pikaisesti esitystä, jolla verovapaan hankintatyön arvo korotettaisiin nykyisestä 125 kuutiometristä 250 kuutiometriin. Tällä voitaisiin myös lisätä kotimaisen puun tarjontaa.

Valtiovarainvaliokunnan kanta

Valiokunta pitää esitystä lähtökohdiltaan onnistuneena ja perusteltuna. Se on syytä saattaa voimaan joka tapauksessa pikaisesti metsänomistajien oikeusaseman selkiinntämiseksi.

Valiokunta on kiinnittänyt kuitenkin huomiota samoihin yksittäisiin ja osin varsin merkityksellisiin ongelmakohtiin kuin maa- ja metsätalousvaliokunta. Valiokunta puoltaa sen vuoksi ehdotettuja tarkennuksia tuloverolain 43 b §:n 2 ja 3 momenttiin. Valiokunta pitää lisäksi aiheellisena täsmentää metsävähennyksen enimmäismäärää koskevan 55 §:n 2 momentin soveltamista tilanteissa, joissa metsäkiinteistö on luovutettu ennen 1.1.2008. Ehdotuksia on perusteltu erikseen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Valiokunta käsittelee seuraavassa metsävähennyksen asemaan ja puukaupan kaupan-
tekohetkeen liittyviä kysymyksiä. Valiokunta
ehdottaa lisäksi yhteismetsiä koskevaa lausua.

Tässä yhteydessä käytettävissä olevassa ajassa ei ole ollut sen sijaan mahdollisuutta arvioida de minimis -järjestelmän ylläpitoon liittyviä käytännön näkökohtia eikä Kemera-tukien siirtoa de minimis -tuen piiriin. Valiokunta ei esitä myöskään muutosta verovapaan hankintatyön arvoa koskevaan säännökseen.

Metsävähennys

Esityksen perustelut. Esityksessä on käsitelty laajasti yhteisöoikeuden valtiontukisääntelyä ja sen vaikutuksia käsiteltävänä olevaan esitykseen. Tarkastelun yhtenä lähtökohtana on se, että komissio on pitänyt 8.2.2008 tekemässään päätöksessä uuden Kemera-lain mukaisia tukia val-

tiontukena. Komissio on todennut samassa yhteydessä myös, että yksityinen metsänomistaja voi täyttää valtiontukisääntelyssä tarkoitetun yrityksen tunnusmerkit. Kannanotto tukeutuu yhteisön tuomioistuimen ratkaisukäytäntöön.

Esityksessä on kuvattu myös niitä tunnusmerkkejä, joilla komissio on tarkentanut verotuksen kautta annettavaa valtiontukea. Niistä keskeisiä ovat tässä yhteydessä myönnetyn edun erityisyyteen tai valikoivuuteen liittyvät ominaisuudet. Jos toimenpide on erityinen tai valikoiva siinä suhteessa, että se suosii jotakin yritystä tai tuotannonalaa eikä tätä voida perustella yleisen verojärjestelmän luonteella tai taloudellisella rakenteella, kysymyksessä on valtiontuki.

Tarkastelussa on siis olennaista arvioida, muodostaako toimenpide poikkeuksen yleisessä verojärjestelmässä. Toimenpide on poikkeuksellinen, ellei etuus ole yhtäläisin perustein kaikkien jäsenvaltion alueella toimivien yritysten saatavilla. Esityksessä ei ole kuitenkaan tarkasteltu tarkemmin, miten perusteiden yhtäläisyyttä arvioidaan, kun verojärjestelmä itsessään sisältää eri tavoin verotettavia verovelvollisryhmiä ja on siis lähtökohdiltaan erotteleva.

Hallituksen esityksessä on päädytty siihen, että myös metsävähennystä on pidettävä valtiontukena. Tätä perustellaan sillä, että metsävähennyksellä mahdollistetaan laajempi hankintamenon vähennysmahdollisuus kuin verojärjestelmässämme muutoin. Vertailukohtana on hankintamenon vähennysoikeus yleisesti joko vuotuisina poistoina tai luovutusvoittoverotuksen yhteydessä. Vähennysoikeuden poikkeuksellisuutta korostaa perustelujen mukaan se, että metsävähennys laajenee verovelvolliskohtaiseksi.

Valtiovarainministeriö on todennut lisäksi asian käsittelyn yhteydessä, ettei metsävähennyksen kaltaista vähennystä ole muussa yritystoiminnassa kuin metsätaloudessa. Vähennys ei koske myöskään kaikkia verovelvollisia eikä kaikkia kiinteistöjä. Tällä tarkoitettaneen sitä, että vähennykseen ovat oikeutettuja vain luonnolliset henkilöt, kuolinpesät, näiden muodostamat verotusyhtymät sekä yhteisetuudet mutta eivät esimerkiksi yhteisöt. Vähennys myönnetään

lisäksi vain tuloverolain voimaantulon jälkeen vastikkeellisesti hankituista metsäkiinteistöistä saadun pääomatulon perusteella.

Ministeriö on huomauttanut lisäksi siitä, ettei metsävähennyksen määrä perustu jatkossa enää myyntihetkellä myytävän puun hankintamenuon. Puun myynnin yhteydessä voi siis tulla käytännössä vähennettäväksi aivan muun metsän hankintamenua kuin sen, jolta puuta myydään. Jonkin metsän hankintamenua voidaan näin vähentää vaikkapa vuosikymmeniä ennen kuin samasta metsästä myydään puuta.

Valiokunnan näkemys. Valiokunta ei ole voinut selvittää tässä yhteydessä, miten oikeutettu on se johtopäätös, jonka mukaan yksityinen metsänomistaja täyttää valtioneuvoston asetuksessa tarkoitetun yrityksen tunnusmerkit. Asia on ilmaistu hallituksen esityksessä epävarmassa muodossa. Ministeriö on todennut lausunnossaan lisäksi, että asiaa tulisi selvittää. Valiokunta pitää tätä välttämättömänä ja perusteltuna.

Valiokunta pitää esityksessä olevaa päättelyä sinänsä johdonmukaisena mutta kyseenalaistaa kuitenkin sen perusteiden kestävyys. Edellä on todettu jo yksityisten metsänomistajien yritysasemaan liittyvä epävarmuus. Lisäksi esityksen perustelut voidaan nekin nähdä toisessa valiossa;

Metsävähennys koskee ensinnäkin kaikkia niitä, joiden verotus toimitetaan eriytetyn tuloverojärjestelmän mukaisesti ja joilla vähennyksen yleiset soveltamisedellytykset täyttyvät. Se seikka, ettei vähennys koske mm. yhteisöjä, ei voine olla ratkaiseva, koska yhteisöjen verotus toimitetaan kaikilta osin eri perustein (EVL) kuin esimerkiksi luonnollisten henkilöiden. Ero johtuu siis verojärjestelmän yleisestä rakenteesta. Olennaista lienee, että samanlaisissa olosuhteissa olevia kohdellaan yhtäläisin perustein. Metsävähennys täyttää tämän kriteerin.

Toiseksi se seikka, että metsävähennys koskee vain 1.1.1993 tai jälkeen vastikkeellisesti hankittuja kiinteistöjä, selittyy tuloverolain voimaantulolla. Sitä ennen koko metsäverojärjestelmä oli erilainen, eikä vertailu vuotta 1993

edeltävään aikaan ole sen vuoksi johdonmukainen.

Valiokunta ei pidä ratkaisevana myöskään sitä, että metsävähennys on jatkossa verovelvolliskohtainen, jolloin se tehdään verovelvollisen omistamien kaikkien metsäkiinteistöjen hankintamenuon perusteella. Samantapaisia, yhteiseen hankintamenuon perustuvia vähennyksiä on ja on ollut vakiintuneesti myös muualla verolainsäädännössä. Ratkaisu ei siis ole tältäkin osin poikkeuksellinen.

Muutos verovelvolliskohtaiseksi ei myöskään lisää metsävähennyksen kokonaismäärää vaan ainoastaan jaksottaa sen uudella tavalla. Vaikka jaksotuksen muutos voidaan tulkita tukielementiksi, sen määrä on kuitenkin niin vähäinen, ettei koko metsävähennystä ole perusteltua pitää valtiontukeksi.

Muutoksen vähämerkityksellisyyttä korostaa lisäksi se seikka, että metsänomistaja voi kiinteistötoimituksella liittää erilliset kiinteistöt yhdeksi kiinteistöksi.

Metsävähennyksessä on kysymys kaiken kaikkiaan metsäkiinteistön puuston hankintamenuon vähentämisestä. Itse maapohjan osuus hankintamenuosta vähennetään yleisten periaatteiden nojalla, kun kiinteistö luovutetaan. Metsävähennys on näin osa yleistä verojärjestelmää ja nyt tehtävä muutos askel kohti sitä.

Koska metsävähennyksen muutos liittyy hallituksen esitykseen määräaikaista metsäveron huojennuksista, valiokunta katsoo, että metsävähennys voidaan *tässä yhteydessä* sisällyttää *oikeusvarmuuden vuoksi* de minimis -tuen piiriin.

Koska valiokunta ei pidä metsävähennystä sinänsä valtiontukeksi, valiokunta katsoo, että määräaikaista veronhuojennuksen päätyttyä tulee selvittää, miten metsävähennys voidaan sen jälkeen poistaa de minimis -tuen piiristä.

De minimis -tuen ylitys. Hallituksen esityksessä ei ole perusteltu sitä, millä perusteella 200 000 euron rajan ylitys epäilee myös sen tuen osan, joka ei ylitä tätä määrää. Kuten todettu, asiasta on esitetty myös päinvastainen näkemys, joka ei myöskään kavenna millään lailla

de minimis -tuen perusajatusta. Valiokunta pitää sen vuoksi tärkeänä, että tuen ylitystä koskeva kysymys selvitetään perusteellisesti ja että ratkaisusta tiedotetaan metsäjärjestöille ja metsänomistajille.

Kaupantekohetken määräytyminen

Puun myyntitulolle esitetyn määräaikaisen, osittaisen verovapauden eräänä edellytyksenä on se, että puukauppa on tehty säännöksessä mainittuna aikana. Verovapaus kattaisi pysty-, hankinta- ja käteiskaupoista saatavan puun myyntitulon. Vastaavasti ensiharvennushakkuista saatavan puun myyntitulon määräaikaisen verovapauden edellytyksenä on, että metsänhakkua tai puun hankintasopimus on tehty määräajassa.

Esityksen perusteluissa on otettu huomioon myös tilanne, jossa myyjän ja ostajan välillä ei tehdä erillistä kauppakirjaa. Kaupantekohetki määriteltäisiin silloin yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden nojalla. Esityksen perustelut ovat herättäneet tältä osin tulkinnallista epävarmuutta, koska erityisesti metsänhoitoyhdistysten hankintapalvelun välityksellä toteutettujen puukauppojen sopimusajankohtaa ei voida määritellä yksiselitteisesti ja ottamatta huomioon alalla vallitsevaa yleistä toimintatapaa.

Metsänhoitoyhdistysten välittämiä puukauppoja edeltää monta erillistä vaihetta, jotka saattavat ajoittua useiden vuosien ajalle. Tällainen toimi voi olla esimerkiksi ostajan antama valtakirja puukaupan tekemiseksi. Valtakirja voi olla voimassa jotakin hanketta varten tai pitkäaikaisesti vuosien ajan. Valtakirjan antamisen ja puukauppasopimuksen teon välinen aika voi olla näin huomattavan pitkä. Valtakirja on tyypillisesti valtuutus, jolla metsänhoitoyhdistys valtuutetaan tekemään kauppa parhaaksi katsomanaan hetkenä ja parhaaksi katsomillaan ehdoilla.

Yhtä lailla edeltävä toimi on myös metsänhoitoyhdistyksen laatima puun toimitussuunnitelma, jossa yhdistys sopii puun ostajan kanssa hankittavasta puusta. Osapuolten tiedossa ei ole tyypillisesti tässä vaiheessa esimerkiksi se, kenen metsästä puu toimitetaan. Metsänomis-

taja ei ole muutoinkaan tämän suunnitelman osapuolena.

Olennaista on, että jos puun myynnistä ei tehdä erillistä sitovaa sopimusta missään vaiheessa, näitä edeltäviä toimia ei tulkita kaupanteoksi.

Ratkaisevin aika kaupantekojankohdan määräytymisessä on käytännössä yleensä se, jolloin metsänomistaja tai valtuutettu päättää leimikon myynnistä. Siitäkään ei synny aina erillistä päivättyä dokumenttia, kun kauppa toteutetaan metsänhoitoyhdistyksen hankintapalvelun välityksellä.

Valiokunta korostaa, että kaupantekojankohdan tulkinnassa täytyy ottaa huomioon alan yleinen toimintatapa. Suotavaa olisi, että metsänhoitoyhdistykset antaisivat tänä vuonna toteutetuista puukaupoista todistuksen, jossa kaupantekohetki todetaan. Verotus toimitettaisiin sitten *muun selvityksen puuttuessa* tämän todistuksen perusteella. Muutoin aikaisin hetki, jolloin puukaupan voidaan katsoa syntyneen, on hakkuiden alkaminen. Viime kädessä ratkaisevana voidaan pitää puutavaran luovutuksesta tai loppumittauksesta laadittua asiakirjaa tai muuta vastaavaa luotettavaa asiakirjaa.

Valiokunta pitää suotavana, että metsänhoitoyhdistykset muuttavat toimintatapaansa niin, että kaupantekojankohda dokumentoidaan vastaisuudessa alun alkaen asianmukaisesti ja luotettavasti.

Yksityiskohtaiset perustelut

Valiokunta esittää seuraavia tarkennuksia 1. lakiehdotukseen:

43 a §:n 2 momentti ja 43 b §:n 2 momentti.

Lainkohdissa säädetään kokonaan tai osittain verovapaaseen myyntituloon kohdistuvien menojen vähennyskelpoisuudesta. Vähennys-oikeutta on rajoitettu verotuksen yleisten periaatteiden mukaisesti niin, etteivät verovapaaseen tuloon kohdistuvat menot ole vähennyskelpoisia. Tämä koskisi myös sellaisia menoja, jotka ovat aiheutuneet ja jotka on vähennetty kassaperusteisesti ennen kuin verovapaa tulo on syntynyt.

Valiokunta pitää säännöksiä lähtökohtaisesti perusteltuina. Aikaisempina vuosina syntyneitä menoja ei ole kuitenkaan yksilöity tällaista takautuvaa tuloutusta varten, eikä niitä voida siten kohdentaa jälkikäteen tiettyyn tuloon. Valiokunta esittää sen vuoksi, että tästä jälkikäteisestä tuloutuksesta luovutaan. Kummankin pykälän 2 momentista tulisi siten poistaa viimeinen virke.

43 b §:n 3 momentti. Pykälän 3 momentissa kuvataan niitä menoja, jotka ovat edellä 2 momentissa tarkoitettuihin tavoin osittain vähennyskelpoisia. Säännös sisältää esimerkkiluettelon eikä ole siis tyhjentävä. Se saattaa synnyttää sellaista tulkinnanvaraisuutta, joka ei ole lain tavoitteiden ja lyhytaikaisen voimassaolon vuoksi suotavaa. Valiokunta esittää sen vuoksi, että momentin johdantokappaleesta poistetaan sanat "muun ohessa". Tällöin luettelo on tyhjentävä ja täsmällinen.

Vähennysrajoitusten piiriin kuuluisivat esityksen mukaan myös metsäkohteen hakkuukelpoiseksi saattamisesta eli ennakko-raivauksesta aiheutuneet menot. Valiokunta katsoo kuitenkin maa- ja metsätalousministeriön ja -valiokunnan sekä useiden muiden asiantuntijoiden esittämin perustein, että ennakko-raivaus on osa hyvän metsänhoidon ketjua ja siten metsänhoidollinen toimenpide. Siitä aiheutuvien menojen tulisi olla siten kokonaan vähennyskelpoisia. Valiokunta ehdottaa siten, että 3 momentin 2 kohta poistetaan kokonaan.

55 §:n 2 momentin siirtymäsäännös. Lainkohdassa säädetään metsävähennyksen enimmäismäärästä. Verovelvollisen verovuonna ja aikaisempina verovuosina tekemien metsävähennyksen yhteismäärä — lainkohdassa kuvatuin tarkennuksin — ei saa ylittää 60 prosenttia verovelvollisen verovuoden lopussa omistamien

metsävähennykseen oikeuttavien metsien yhteenlaskettujen hankintamenojen määrästä.

Säännös on sikäli epäsymmetrinen, että metsävähennyksen enimmäismäärää rajoittaisi myös sellainen metsäkiinteistö, jonka perusteella on tehty aikanaan metsävähennys mutta joka on luovutettu ennen uuden verovelvolliskohtaisen metsävähennyksen käyttöönottoa. Lakiin tulisi lisätä sen vuoksi siirtymäsäännös, jonka mukaan 55 §:n 2 momentissa säädetyn metsävähennyksen enimmäismäärän määrittämisessä ei oteta huomioon ennen 1.1.2008 luovutettujen metsäkiinteistöjen perusteella tehtyjä metsävähennyksiä.

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta esittää, että laki- ja toimenpidealoitteet hylätään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että 2.—4. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset),

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus),

että lakialoitteet LA 9/2007 vp, LA 45/2007 vp, LA 72/2007 vp, LA 126/2007 vp, LA 14/2008 vp, LA 34/2008 vp, LA 41/2008 vp ja LA 80/2008 vp hylätään ja

että toimenpidealoitteet TPA 12/2008 vp, TPA 50/2008 vp ja TPA 51/2008 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 47 §:n 2 momentti,
muutetaan 55 §:n 2 ja 3 momentti ja 111 §:n 1 momentti sekä
lisätään 46 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1502/1993 ja 728/2004, uusi 8 momentti
sekä väliaikaisesti lakiin uusi 43 a, 43 b ja 43 c § seuraavasti:

43 a §

Ensiharvennushakkuusta saatavan puun myyntitulon määräaikainen verovapaus

(1 mom. kuten HE)

Ensiharvennushakkuusta saatavan puun verovapaaseen myyntituloon kohdistuvat menot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. (Poist.)

43 b §

Puun myyntitulon määräaikainen osittainen verovapaus

(1 mom. kuten HE)

Verotuksessa vähennyskelpoista on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun puun myyntitulon hankkimisesta johtuneista menoista 50 prosenttia sekä 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista menoista 75 prosenttia. (Poist.)

Edellä 2 momentissa tarkoitettuina menoina pidetään (poist.):

1) puun hakkuusta ja korjuusta johtuneita menoja ja

(2 kohta poist.)

2) puun myyntitulon hankkimisesta johtuneita asunnon ja metsäkohteen välisiä matkakustannuksia.

43 c, 46, 47, 55 ja 111 §
(Kuten HE)

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Lain 55 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2008 toimitettavassa verotuksessa. Ennen 1.1.2008 luovutettujen metsäkiinteistöjen perusteella tehtyjä metsävähennyksiä ei oteta huomioon lain 55 §:n 2 momentin mukaista enimmäismäärää määritettäessä.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että yhteismetseen liittyvät ongelmat de minimis -jär-

*jestelmässä ratkaistaan ja hallitus antaa asiasta esityksen siinä aikataulus-
sa, että säännöksiä voidaan soveltaa jo
vuoden 2008 verotuksessa.*

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Hannes Manninen /kesk	Markku Rossi /kesk
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Petri Salo /kok
jäs.	Pertti Hemmilä /kok	Minna Sirnö /vas (osittain)
	Bjarne Kallis /kd	Pia Viitanen /sd (osittain)
	Kyösti Karjula /kesk	vjäs. Hanna-Leena Hemming /kok (osittain)
	Esko Kiviranta /kesk	Reijo Kallio /sd (osittain)
	Jari Koskinen /kok	Matti Kauppila /vas (osittain)
	Mikko Kuoppa /vas	Valto Koski /sd (osittain)
	Reijo Laitinen /sd	Lauri Kähkönen /sd (osittain)
	Mika Lintilä /kesk	Heli Paasio /sd (osittain)
	Olli Nepponen /kok	Ulla-Maj Wideroos /r (osittain)
	Tuija Nurmi /kok	Tuula Väättäinen /sd (osittain).
	Kirsi Ojansuu /vihr	
	Heikki A. Ollila /kok	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallituksen esitys (HE 206/2008 vp) eräiksi metsäverotusta koskeviksi muutoksiksi koskee varsinaista puunmyyntiä, ensiharvennus-hakkuusta saatua myyntituloja sekä metsävähennyksen korottamista. Veronkevennykset ovat metsävähennystä lukuun ottamatta väliaikaisia. Hallituksen esitystä vastaan on asiantuntijakuulemisissa esitetty poikkeuksellisen paljon kritiikkiä. Herääkin kysymys, eikö parempi vaihtoehto puumyynnin edistämiseksi olisi ollut alentaa metsämyynnin pääomatuloveroprosenttia niin, että sen vaikutus olisi ollut yhtä suuri kuin näiden kolmen eri veronkevennyksen yhteisvaikutus on. Verohallinnonkin kannalta tämä olisi ollut selkeästi parempi vaihtoehto.

Maaseutu- ja metsäpoliittisista syistä olisi tässä yhteydessä ollut myös tärkeää korottaa tuloverolain 63 §:ssä tarkoitetun hankintakaupan verovapaata määrää 125 kuutiometristä 250 kuutiometriin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että 2.—4. lakiehdotukset hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 63 §:n 3 momentti muutettuna seuraavasti:

Vastalauseen muutosehdotus**1.****Laki****tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 47 §:n 2 momentti,
muutetaan 55 §:n 2 ja 3 momentti, 63 §:n 3 momentti ja 111 §:n 1 momentti sekä
lisätään 46 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1502/1993 ja 728/2004, uusi 8 momentti
 sekä väliaikaisesti lakiin uusi 43 a, 43 b ja 43 c § seuraavasti:

43 a—c, 46, 47 ja 55 §
 (Kuten VaVM)

63 §

— — — — —
 Hankintatyön arvo katsotaan veronalaiseksi tuloksi kuitenkin vain siltä osin kuin edellä tar-

koitettujen henkilöiden valmistaman tai kuljetta-
 man puun määrä yhteensä ylittää 250 kuutio-
 metriä.

— — — — —
 111 §
 (Kuten VaVM)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten VaVM)

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2008

Bjarne Kallis /kd

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallituksen toimet metsäteollisuuden puuhuollon turvaamiseksi ovat olleet viime aikoina haapulevia, riittämättömiä ja jopa ristiriitaisia. Viime vuoden kesästä lähtien epävarmuus alan puuraaka-aineen saatavuudesta on osaltaan vaikeuttanut alan toimintaedellytyksiä ja johtanut metsäteollisuudessa suuriin tehostus- ja rakennetoimiin.

Hallituksen olisi pitänyt tähdätä toimillaan metsäteollisuuden puuraaka-aineen tasaiseen saatavuuteen kilpailukykyiseen hintaan metsäverotuksen ja metsäpolitiikan kokonaisuuden avulla. Hallitus ei ole puuttunut metsälainsäädännön selkeisiin epäkohtiin ensiharvennus- ja metsien uudistamisvelvoitteen voimistamiseksi puuhuollon tasaisen saatavuuden varmistamiseksi. Sosiaalidemokraatit ovat jo pitkään painottaneet ensiharvennushakkuiden tärkeyttä metsäteollisuudelle raaka-aineen saatavuuden ja koko kansantalouden kannalta. Pikaisesti ja paniikkitunnelmissa tehty ensiharvennushakkuiden verovähennys ei ole kestävä ratkaisu. Ensiharvennus- ja uudistamistoimien tärkeyttä metsätaloudelle ja metsäteollisuudelle on edelleen vahvistettava.

Hallituksen esitysten valmistelusta paistaa selvästi epävarmuus ja nopea aikataulu. Pyrkimykset ovat sinällään olleet hyvät, kun on pyritty turvaamaan kohtuuhintaisen raaka-aineen saatavuus yhdellä tärkeimmällä toimialalla. Valmistelun sekavuus näkyy erityisesti vähämerki-

tyksellisten tukien yhteismäärän määrittelyssä. Tukien viidakkoa ei ole kyetty riittävästi selkeyttämään ilmeisesti ajan puutteen vuoksi. Hallituksen lakien valmistelu on kestänyt kauan, ja niiden eduskuntakäsittelylle varattu aika on ehdottomasti liian lyhyt.

Kun korotettujen puutullien käyttöönottoa on siirretty, olisi hallituksen tullut käyttää lisää aika hyödykseen ja valmistella esitys uudelleen saadakseen siitä tavoitteidenkin kannalta tarkoituksenmukaisen ja ratkaistakseen nykyesitykseen sisältyvät ongelmat.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään ja

että hyväksytään yksi lausuma.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää metsäverotuksen kokonaisuudistuksen käynnistämistä puuhuollon tasaisen saatavuuden varmistamiseksi. Ehdotetut lyhytkestoiset, määräaikaiset muutokset lakeihin eivät ole oikea tapa lisätä kotimaisen puun markkinoille tuloa. Myös metsälainsäädännön määräämät ensiharvennus- ja uudistamistoimet on tehtävä selkeästi nykyistä velvoittavammiksi.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2008

Heli Paasio /sd
Pia Viitanen /sd
Kari Rajamäki /sd
Reijo Kallio /sd

Reijo Laitinen /sd
Valto Koski /sd
Lauri Kähkönen /sd
Tuula Väättäin /sd